

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΤΟΥ „ΚΡΗΤΙΚΟΥ ΑΣΤΕΡΟΣ“

ΧΑΝΙΑ, 1 Ιουνίου 1908 || ΟΡΓΑΝΟΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΝ ΚΡΗΤΗ ΠΑΙΔΕΙΑΣ || Ἀριθ. 8

Η ΗΘΙΚΗ ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

Γνωστότατον τυγχάνει ὅτι εἰς τῶν σκοπῶν τοῦ σχολείου εἶνε καὶ ἡ ἠθικὴ διάπλασις τῶν ἐν αὐτῷ φοιτῶντων διὰ τῆς ἁρμονικῆς καὶ ἀμοιβαίας μετὰ τούτου συμπράξεως καὶ τῶν ἄλλων αὐτοκλήτων οὕτως εἰπεῖν παραγόντων, Οἰκίας, Κοινωνίας καὶ Ἐκκλησίας. Ἡ συμπράξις αὕτη ἀναγκαιοτάτη οὕσα καὶ ἀπαραίτητος δέον νὰ ἦ εἰλικρινῆς καὶ πραγματικῆ· διότι ἐὰν δὲν εἶνε τοιαύτη, πράγματα παρέχει τῷ σχολείῳ πρὸς τὴν πραγμάτωσιν τοῦ σκοποῦ του ἵνα μὴ ἐπώμεν πλήρη ἀποτυχίαν.

Τὸ ζήτημα τοῦτο λοιπόν, ὡς σπουδαιότατον, δὲν εἶνε τόσο ἀπλοῦν ὥστε νὰ ἐξαρτηθῇ ἡ λύσις αὐτοῦ ἐκ μόνου τοῦ σχολείου, ὡς καινῶς πιστεύεται, οὐδὲ εὐκολον εἶνε νὰ λυθῇ διὰ τῆς θεωρίας, ἐὰν δὲν συμβάλλωνται ὄντως οἱ ἄνω λόγοι. Διὰ τοῦτο ὑπερβολικῆ καθ' ἡμᾶς καὶ ἐν πολλοῖς ἄδικος ἡ ἀξίωσις πάσης κοινωνίας καὶ δὴ ἀγροτικῆς, ἐν ἣ οὐδὲν ἴχνος ἀνατροφῆς παρατηρεῖται κατὰ κανόνα, τῆς μεταβολῆς τῶν μελῶν αὐτῆς εἰς ὁσίους ὡς ἐπίσης ἄδικος καίτοι εἶνε ἀπόρροια ἀγνοίας, ἡ μομφὴ ἢ ἐπιρριπτομένη κατὰ τοῦ σχολείου διὰ πᾶσαν κακὴν πρᾶξιν ἢ ἕξιν τοῦ φοιτῶντος εἰς αὐτό.

Δὲν ἐννοῶ διὰ τούτου νὰ ἀπεκδύσω τὸ σχολεῖον τῆς εὐθύνης, ἣν βεβαίως κατὰ μέγα μέρος φέρει, οὐδὲ νὰ κινήσω τὴν χολὴν τῶν γραφόντων ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἐκ τῶν μελετητηρίων αὐτῶν, μὴ ἐξεληθόντων δὲ πέραν τῶν ὁρίων αὐτῶν καὶ συνεπῶς μὴ μελετησάντων τοὺς ἀγροτικοὺς πληθυσμοὺς, οὓς καὶ ἰδίᾳ πρὸ ὀφθαλμῶν ἐνταῦθα ἔχω. Τούναντίον σκοπῶ νὰ τονίσω ὅτι ὡς ἔχουσι τὰ πράγματα τὸ σχολεῖον ἀποκηρυχθὲν ὑπὸ τῶν ἄλλων συμπρακτόρων αὐτοῦ καὶ μόνον ἀπομείναν ἐν τῷ σταδίῳ τῆς ἠθικῆς ἐλάχιστα δύναται νὰ εἰσφέρει.

Σκοπὸς ἡμῶν εἶναι νὰ ἐξετάσωμεν τίνα τὰ αἷτια τὰ μὴ συμβάλλοντα εἰς τὴν ὅσον ἐνεσιτελειότεραν ἐκπλήρωσιν τῆς ἀποστολῆς τοῦ Σχολείου, κατὰ πόσον τὸ σημερινὸν τοιοῦτον ἀνταποκρίνεται εἰς τὸν σκοπὸν καὶ πῶς τὸ σχολεῖον δύναται, τελεσφορώτερον νὰ ἐπιδρᾷ ἐπὶ τῆς ἠθικῆς παιδείσεως τῶν τροφίμων του.

Ἐάν τις ἐπισκοπήσῃ τὰ σήμερον γινόμενα ἐν τῇ οἰκίᾳ, καὶ δὴ τῇ ἀγροτικῇ, πρὸς ἠθικὴν διαπαιδαγώγησιν τῶν μελῶν αὐτῆς θὰ δεχθῇ καταλήγων ὅτι ταῦτα ἰσοδυναμοῦσι τῷ μηδενί. Τοιαύτη τοῦλάχιστον εἶνε ἡ ἀντίληψις ἐν ἀντιθέσει ἴσως πρὸς τοὺς ἐν ταῖς πόλεσι διαμένοντας. Πλήρης ἀδιαφορία τῶν γονέων ἐπικρατεῖ.

Ἴσως δὲ δὲν θὰ ἦτο ὑπερβολὴ ἐὰν ἐλεγέ τις ὅτι οὐδὲ πόρρωθεν ἔχουσι συναίσθησιν τῶν καθηκόντων καὶ τῆς εὐθύνης, ἣν ὑπέχουσι διὰ τὴν ἀναληθίαν αὐτῶν ταύτην πρὸς τοὺς παῖδας! Σπανιώτατα ἔρχονται εἰς συνάφειαν μετὰ τοῦ σχολείου, σπανιώτατα ἐρωτῶσι περὶ τῆς ἠθικῆς προόδου αὐτῶν, σπανιώτατα καταγγέλλουσι παράπτωμά τι. Ἄν τις ἔχῃ νὰ ἐπιδείξῃ παραδείγματα περὶ τοῦ ἐναντίου ταῦτα ἀποτελεῖσαι ἐξαιρέσειν καὶ οὐχὶ κανόνα. Τούναντίον μάλιστα τότε οὗτοι ἐπισκέπτονται τὸ σχολεῖον ὅταν σκοπῶσι νὰ ἐπι-

καλεσθῶσι τὴν ἐπιείκειαν τοῦ τιμωρήσαντος ἐν τῇ καταλογισμῷ τῆς ποινῆς διὰ παράπτωμά τι. Οὐχὶ δὲ σπανίως καὶ μετὰ τὴν τυχὸν ἐπιβληθεῖσαν ἀνάλογον ποινὴν περικοσμοῦσι τὸν τιμωρήσαντα δι' ἄληθοὺς ὕβρεολογίου, χαρακτηριστικοῦ τῆς καθόλου ἀνατροφῆς των. Καὶ οὕτως ἐτὲ μὲν ἀντιπράττοντες, ὅτε δὲ ἀναισθήτως καὶ διὰ τοῦ ἰδίου παραδείγματος παρακωλύοντες καὶ ἄλλοτε ἐκ κακῆς ἐκτιμήσεως ἢ ἐξ ἀγνοίας καὶ ἐπιπολαϊότητος ἀνατρέποντες τὰ σχέδια ἢ τὰ ἔργα τῶν διδασκόντων εἴτε διὰ λόγων εἴτε δι' ἔργων, ἤμιστα συμβάλλουσιν εἰς τὴν συντέλειαν τοῦ ἐπιδιωκομένου.

Μετὰ τὴν οἰκίαν καὶ ἡ Κοινωνία σήμερον, εἰς ἣν κατάστασιν διατελεῖ, δὲν εἶνε ἡ ποθουμένη καρὰ τοῦ σχολείου. Ἡ προΐουσα ἐκκλισις τῶν ἠθῶν, ἢ ἐκ πολλῶν καὶ ποικίλων αἰτίων ἐξάτμισις τῶν εὐγενῶν ἰδεωδῶν, τὰ καθ' ἑκάστην ἐκτυλισσόμενα πρὸ τῶν ὀμμάτων τῶν μαθητῶν, ἢ πληθώρα τῶν ἐν ταῖς πόλεσιν ἀγιοσπαίδων καὶ ἄλλα καθιστῶσι προβληματικὸν τὸ τελεσφορὸν τῶν ἐνεργειῶν τοῦ Σχολείου. Ὡσαύτως γέμουσα ἡ κοινωνία μυρίων κακῶν πράξεων, πρωταγωνιστοῦσα εἰς πάθη καὶ φαύλας πράξεις, κρατοῦσα ἀνοικτίας τὰς ἀγκάλας εἰς τὸν ψευδοπολιτικὸν ἀσκεῖ ἀνυπολόγιστον ἐπίδρασιν ἐπὶ τῶν εὐπλάστων ψυχῶν τῶν παίδων, ἐν αἷς αἱ πράξεις αὐτῆς ἀποτυποῦνται ὡς εἰς φωτογραφικὴν πλάκα. Εἰς πάντα ταῦτα προσθετόν ἐστι καὶ ἡ Πολιτεία ἤμιστα συντελεῖ εἰς μόρφωσιν ἠθους. Ἡ μὴ συστηματικὴ ἐπίδρασις αὐτῆς περὶ τὴν ἠθικὴν διαβίωσιν τῶν παιδευομένων, ἢ εὐδοκίμησις, προαγωγὴ καὶ ἀμοιβὴ τῶν ἀσταθῶν καὶ ἀνικάνων ἐν χαρακτηρισμῷ, ἢ ἀτελής ἢ μᾶλλον ἀνύπαρκτος θρησκευτικὴ διδασκαλία, πάντα ταῦτα οὐχὶ βέλτιον τοῦ παρόντος ἀπεργάζονται τὸ ἦθος τῆς μαθητικῆς νεότητος.

Τέλος καὶ ἡ Ἐκκλησία, ὁ ἕτερος σπουδαῖος παράγων, ἐλάχιστον ἐπιμελεῖται τῆς θρησκευτικῆς μορφώσεως τοῦ λαοῦ, ἣτις εἶνε ἡ κρηπὶς τῆς ἠθικῆς.

Οὕτως ἐχόντων τῶν πραγμάτων, εὐχερῶς δύναται τις νὰ ἐννοήσῃ ὅτι ἐν τῇ παρόντι καὶ ὑπὸ τὰς κρατούσας περιστάσεις οὐκ ὀλίγους σκοπέλους τὸ σχολεῖον ἔχει νὰ παρακάμψῃ διὰ νὰ ἀποδώσῃ τοὺς προσδοκωμένους ἠθικοὺς καρπούς.

Τὸ συμπέρασμα τούτων εἶνε ὅτι ἢ ἐπὶ τοῦ σχολείου ἀνεργεῖς τοῦ ἠθικοῦ οἰκοδομήματος τότε μόνον θὰ συντελεσθῇ ὅσον οἷόν τε τελειότερα ὅταν ἡ Πολιτεία ἀφ' ἐνὸς διὰ τοῦ συνόλου τῶν ποικίλων νόμων αὐτῆς καὶ τῆς ἐφαρμογῆς των τείνῃ εἰς τὴν ἠθικοποίησιν τῆς Οἰκίας καὶ Κοινωνίας, ἢ δ' Ἐκκλησία ἀφ' ἑτέρου ἀναλάβῃ τὴν θρησκευτικὴν ἀγωγὴν τοῦ λαοῦ.

Γ. Κ.

ΠΑΡΑΚΑΛΟΥΝΤΑΙ οἱ νέοι συνδρομηταὶ ἐκ τῶν κ. δημοδιδασκάλων, οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ ἀποκτήσωσιν ὀλόκληρον τὴν σειρὰν τοῦ Β' ἔτους, νὰ δηλώσωσι τοῦτο πρὸς ἡμᾶς ἵνα ἀποσταλῇ αὐτοῖς.

Καταρτιζομένου ὁσονούπω τακτικοῦ καταλόγου τῶν συνδρομητῶν τοῦ «Ἐκπαιδευτικοῦ Δελτίου» μετὰ τὴν ἀποστολὴν τῆς ἐτήσιας συνδρομῆς καὶ τῶν ὀλίγων ἐναπομενοντων, τὰ ὀνόματα πάντων θὰ δημοσιευθῶσιν ἐν τέλει ἐν ἐπὶ τοῦ φ. διακριτικῆς στήλῃ κατ' ἀλφαβητικὴν τάξιν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤ. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

[Ὁ γνώριμος τοῖς ἀναγνώσταις τοῦ « Ἀστέρος » συνεργάτης κ. Μιχ. Ε. Γενεράλις, ἀριστοῦχος διδασκαλιστής, ἀπέστειλεν ἡμῖν παρατηρήσεις τινάς ἐπὶ τῆς δημοτικῆς παιδείας ἐπὶ τῆς πείρας καὶ τῶν πραγμάτων στηριζομένης, πολλοῦ δὲ λόγου ἀξίας. Κεφάλαιά τινα ἐκ τούτων θὰ δημοσιεύσωμεν, τό γε νῦν ἔχον, ἐν τῷ « Δελτίῳ », μὴ δυνάμενοι τὸ σύνολον. Ἴσως δὲ βραδύτερον θὰ δημοσιεύσωμεν καὶ τὰ λοιπά. Δὲν θὰ τηρήσωμεν δὲ οὐδὲ τὴν σειράν τῆς κατατάξεως τοῦ κ. Γενεράλι, ἀλλὰ θὰ προκρίνωμεν τὰ καθ' ἡμᾶς ἐπικαιρότερα χάριν αὐτῆς τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως, ἧς εὐελπιστοῦμεν ὅτι θὰ λάβῃ ἐφέτος πρόνοιαν ἡ Σεβαστὴ ἡμῶν Βουλὴ].

α') Εἰσαγωγή

Δύο πρόσωπα ἀμέσως διακρίνομεν ἐν τῇ Παιδείᾳ τὸν παιδεύοντα καὶ τὸν παιδευόμενον ἢ τὸν διδάσκαλον καὶ μαθητήν. Ἐκ τῆς τελείας ἐκπληρώσεως τῶν καθηκόντων καὶ τῶν ὑποχρεώσεων ἀμφοτέρων ἐξαρτᾶται ἡ πλήρης τοῦ ἔργου ἐπιτυχία. Δυστυχῶς ὁμως ἐξ ἀνάγκη παρενεύονται ἐν τούτῳ καὶ ἕτερα πρόσωπα ἀπαρτίζοντα τὴν οἰκογένειαν, τὴν κοινωνίαν, τὴν κυβέρνησιν, ὧν ἡ ἐλικρινῆς ἢ μὴ σύμπραξις καὶ συμβολὴ τὰ μέγιστα ἀν. μὴ τὸ ὄλον βαρύνει ἐπὶ τῆς εὐδωσέως ἢ μὴ τοῦ ἐπιδιωκόμενου σκοποῦ. Τοιαύτη ἔλλειψις ἐλικρινείας ἐπέφερε παρ' ἡμῖν τὸ ναυάγιον τῆς Δημοτικῆς Παιδείας καὶ ἐφ' ὅσον δὲν ἐνστερνισθῶμεν ταύτην καὶ διδάσκαλοι καὶ γονεῖς καὶ Πολιτεία οἰαδίποτε μεταρρυθμισαὶ καὶ τροποποιήσας ἔσται ἀντλήμα εἰς τὸν πύθον τῶν Δαναῶν. Μόνον διὰ τῆς ἀδόλου καὶ ἐκθύμου συνεργασίας τῶν ἀνωτέρω παραγόντων θὰ κατορθωθῇ νὰ κατασταθῶσι λαμπράδες πολιτισμοῦ καὶ μορφώσεως φωτειναὶ ἀπὸ ἐσθραμένων μὲ σμικρὰν ἔτι καπνίζουσαν θρυαλλίδα λυχαριῶν τὰ τοῦ λαοῦ σχολεῖα παρ' ἡμῖν.

β') Ἑλληνικὰ Σχολεῖα ἢ Ἑξατάξια Δημοτικά ;

Τὸ ζήτημα τῆς μεταρρυθμίσεως τῆς δημοτικῆς ἡμῶν παιδείας ἔδει νὰ ἔχῃ εὐρέως διὰ τοῦ τύπου συζητηθῇ. Διότι περὶ τοιούτων ζητημάτων, ὄντων καθαρῶς λαϊκῶν, ἀνάγκη νὰ διαφωτίζωνται καλῶς οἱ τοῦ λαοῦ ἀντιπρόσωποι, ἵνα μὴ ἀθασανίστως καὶ ἀνεπιγνώστως ψηφίζωσι νόμους ἀξίους τῆς τύχης τῶν μέχρι σήμερον ψηφισθέντων.

Βεβαίως αἴτιον τῆς ἡμιμαθείας καὶ ἐπιπολαιότητος τῶν ἀπολυομένων ἐκ τῶν Δημοτικῶν σχολείων εἶνε ἡ ὀλιγοχρόνιος ἐν αὐτοῖς μαθητεία. Τὰ τέσσαρα ἔτη, καθ' ἃ γίνεται ἕνεκα τῶν διακοπῶν, ἑορτῶν καὶ λοιπῶν κωλυμάτων πρὸ πάντων ἐν τοῖς σχολείοις τῆς υπαίθρου χώρας, οὔτε τρία πλήρη δὲν μένουσι, λαμβανομένου δὲ ὑπ' ὄψιν ὅτι 4 τάξεις διδάσκονται, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ὑπ' ἐνὸς διδασκάλου ἐν ἑργασίμοις ὥρας 6 $\frac{1}{2}$, καθ' ἡμέραν, ἀναλογεῖ δὲ ἑκάστην τάξιν 1 $\frac{1}{2}$ ὥραν πρὸς ἄμεσον διδασκαλίαν, ἐν ὅσῳ δηλ. οὔτε θαυμαστοὶ δὲν φέρουσιν εἰς πέρας τὰ ταχυδακτυλογικὰ πάλγνια αὐτῶν, ἤττονος σπουδαιότητος βεβαίως τῆς τῶν παιδῶν ἀγωγῆς. Ἀνάγκη ἄρα εὐρύσεως καὶ ἐπεκτάσεως τοῦ χρονικοῦ διαστήματος τῆς ἐν τοῖς Δημοτικοῖς σχολείοις φοιτήσεως μετὰ πλουτισμοῦ καὶ τοῦ ἀναλυτικοῦ προγράμματος. Ἐκ τούτου ἐξεκίνησε καὶ παρ' ἡμῖν ἡ ἰδέα τῆς ἰδρύσεως τῶν ἑξαταξίων καὶ ὑπομνήματα ὑπέβαλον οἱ διδάσκαλοι περὶ

τούτου καὶ ἐν τοῖς ὑποβληθεῖσι πέρυσιν ἐν τῇ Βουλῇ νομοσχεδίοις ἀνεγράφετο ἡ ἰδρύσις τοιούτων. Καὶ εἶναι μὲν πασιφανές ὅτι ἀπὸ ἐπιστημονικῆς καὶ θεωρητικῆς ἀπόψεως ὀρθότατα ταῦτα προτείνονται, ὡς ἐν τῇ ὑπομνήματι μάλιστα τῶν Ῥεθυμνίων δημοδιδασκάλων πειστικώτατα δείκνυται, καταργουμένων τῶν Ἑλληνικῶν Σχολείων. Ἐν τούτοις δι' ἡμᾶς δὲν χρειάζεται μόνον ἡ ἐπιστημονικὴ ἀλήθεια καὶ ἡ ἀπόφασις τῆς Βουλῆς τοῦτέστιν ὁ νόμος. Ἐπιπροσθεῖσι κωλύματα, πρὸ τῶν ὁποίων ἀναγκαζόμεθα νὰ ὑποχωρήσωμεν καὶ δῆ.

α'.) Ἡ ἔλλειψις διδασκῶν καταλλήλων καὶ ἐπαρκῶν. Διότι ἀφ' οὗ σήμερον τοὺς ὀλιγοτέρους μαθητὰς ἐπὶ μίαν τετραετίαν μόνον δὲν δυνάμεθα νὰ στεγάζωμεν ἐν τοῖς σχολείοις, πῶς θὰ ἐπαρκέσωμεν εἰς τὰς ἀπαιτήσεις ἐξαετοῦς φοιτήσεως καὶ κατ' ἀνάγκην πλειοτέρων μαθητῶν ;

β'.) Ἡ ἔλλειψις διδακτικῶν ὀργάνων, ἄνευ τῶν ὁποίων οὐδὲν κατορθοῦται.

γ'.) Ἡ ἔλλειψις μαθητῶν διὰ τὰς ἀνωτέρας τάξεις προερχομένη ἐκ τοῦ δυσκόλου τῆς ὑποχρεωτικῆς φοιτήσεως ἐν αὐταῖς, ὅπερ βέβαιον, ἀφ' οὗ βλέπομεν ἀνικάνους ἔτι διὰ τὴν ἡλικίαν παιδῶν πρὸς ἀρωγὴν ἐν ταῖς ἀσχολαῖς τῶν γονέων ἀποσυρομένους ὑπὸ τούτων. Πῶς λοιπὸν θὰ ἐπιβληθῇ ἢ ἐπὶ 6 ἔτη ὑποχρεωτικὴ φοιτήσις ; Μὴ διὰ τῆς ἀπειλῆς τῆς καταργήσεως τοῦ σχολείου ; Ἀλλὰ περὶ τούτου θὰ σκοπισθῶσι μὲν ἴσως οἱ ἀπολυόμενοι τῆς ὑπηρεσίας, οὐχὶ δὲ καὶ οἱ γονεῖς, ὧν ὁ πόθος ἐπληρώθη.

δ'.) Ἡ ἔλλειψις καταλλήλων διδακτικῶν βιβλίων, ἀφ' οὗ καὶ διὰ τὰ νῦν ἐν χρήσει ἐν ταῖς κοινῶν σχολείοις εἶμεθα ἀξιοὶ οἴκτου.

ε'.) Τὸ ἀδύνατον τῆς γενικεύσεως τῶν ἑξαταξίων καθ' ὅλην τὴν νῆσον, τὸ μὲν δι' ἔλλειψιν τῶν μαθητῶν, τὸ δὲ δι' ἔλλειψιν διδασκάλων, τὸ δὲ δι' ὀικονομολογικοὺς συνδυασμούς. Οὕτω δὲ ἡ Δημοτικὴ Παιδεία θὰ διχασθῇ εἰς δύο βαθμίδας κατ' ἀνάγκην, τὴν διὰ τῶν κοινῶν σχολείων παρεχομένην καὶ τὴν διὰ τῶν ἑξαταξίων. Ἀλλὰ τότε γεννᾶται τὸ ἐξῆς ζήτημα. Ἰδρυομένων τῶν ἑξαταξίων τὰ τετρατάξια εἶναι καταδεδικασμένα ὡς ἀνεπαρκῆ καὶ τὸν προορισμὸν αὐτῶν μὴ ἐκπληροῦντα ; πῶς λοιπὸν θὰ ἀνεχθῶμεν τὴν σύστασιν αὐτῶν πάλιν ; Διατηροῦντες δὲ καὶ τοιαῦτα σχολεῖα, μετὰ τὸν καταρτισμὸν τῶν ἑξαταξίων, δὲν ἀποδεχόμεθα σιωπηρῶς ὅτι ἐκπληροῦσι τὸν σκοπὸν, ὃν διὰ τῆς Δημοτ. παιδείας ἐπιδιώκομεν ; Δὲν ἀνομολογοῦμεν διὰ τῆς ἀνοχῆς ἡμῶν πρὸς τὰ κοινὰ τὸ προσήκον μέτρον τῆς δι' αὐτῶν παρεχομένης ; Ἀλλὰ τότε περιτταὶ αἱ δαπάναι τῆς ἰδρύσεως καὶ οἱ μόχθοι τῶν ἑξαταξίων. Ἀλλὰ καὶ κατὰ τῆς ἰσοπολιτείας τοῦ λαοῦ προσκρούει τὸ διφυῆς τοῦτο τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως, δικαιομένου νὰ γεύηται ἐξ ἴσου τοῦ ἐπιουσίου τούτου ἄρτου, ἵνα ὁμιλήσωμεν μὲ γλῶσσαν κοινοβουλευτικὴν ἀκουστήν τοῖς πολιτικοῖς.

ς'.) Τὸ δύσκολον τοῦ καθορισμοῦ τῶν κέντρων, ἐν οἷς θὰ συσταθῶσι τὰ τοιαῦτα ἀνώτερα σχολεῖα. Ἀπατηλὴ εἶναι ἡ ἰδέα τῆς ἰδρύσεως αὐτῶν ὅπου εἶναι τὰ Ἑλληνικὰ νῦν ; τὰ χωρία ταῦτα συνήθως δὲν δύναται νὰ παράσχωσι τοὺς ἀπαιτούμενους μαθητὰς πρὸς καταρτισμὸν τῶν διαφόρων τάξεων, διότι οἱ μαθηταὶ τῶν Ἑλληνικῶν σχολείων εἶναι ἐκ ξένων χωρίων.

ζ'.) Ἡ δύναμις τῆς παραδόσεως. Ὁ λαός, ἐν ταῖς περὶ Παιδείας ἰδέαις αὐτοῦ, ἐξυμώθη μὲν τὸν ὑφιστάμενον τῶν Ἑλληνικῶν σχολείων θεσμόν. Δυσπίστως λοιπὸν θὰ δεχθῇ τὴν νέαν μεταρρυθμίσιν, ἣν θὰ θεωρήσῃ ὡς κατάχρησιν τῶν δικαιωμάτων του, ὡς ἐξασφαλίζουσαν διὰ τοὺς ἀστικούς πληθυσμούς τὸ προνόμιον τῆς ἀνωτέρας κλασικῆς παιδείας, νο-

μύζων διὰ τῆς καταργήσεως τῶν Ἑλληνικῶν σχολείων ἀποξενούται ταύτης.

ἢ.) Ἡ ἴδρυσις τῶν ἐξαταξίων θὰ ἐπενέγκῃ χαλάρωσιν τινα εἰς τὰς διὰ τῶν Γυμνασίων παρεχομένης σπουδᾶς ἐν εἰρήμῳ μετὰ τῶν Ἑλληνικῶν σχολείων (ιδ. Εἰσηγητικὴν ἐκθέσιν Ἀνωτέρων λειτουργῶν Παιδείας, 1907) καὶ κολώβωσιν οὐχὶ ἄσχετον πρὸς τὰς Πανεπιστημιακὰς σπουδὰς.

Κατὰ τὰ ἀνωτέρω καὶ τὸ νῦν ἰσχύον σύστημα ἐλλιπὲς καὶ ἀνεπαρκὲς καὶ ἡ διὰ τῶν ἐξαταξίων σχολείων βελτίωσις δύσκολος καὶ οὐχὶ εὐπραγματοποιήτος.

Τί δέον λοιπὸν γενέσθαι; Ὡς ἐν τοῖς πλείστοις, οὕτω καὶ ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ ἡ μέση λύσις ἔσται ἡ ἀσφαλεστέρα ἐπὶ τοῦ παρόντος, ἂν μὴ ἡ ὀρθότερα. Δηλ. νὰ διατηρηθῶσι καὶ τὰ Δημοτικὰ σχολεῖα βελτιούμενα καὶ τὰ Ἑλληνικὰ ἐπὶ τὰ κρείττω διαπλαττόμενα. Ὡς ἐξῆς περίπου:

Εἰς μὲν τὰ Δημοτικὰ Σχολεῖα νὰ προστεθῇ ἀκόμη μία τάξις καὶ γίνωσιν οὕτω πεντατάξια. Διαρρυθμιζομένου δὲ τοῦ τε ἀναλυτικοῦ προγράμματος καὶ τοῦ ὠρονομίου, ἡ ἐν αὐτοῖς μόρφωσις ἔσται ἀρτιωτέρα τῆς νῦν παρεχομένης καὶ βελτιστέρα, ἀνεπαισθήτου σχεδὸν ὄντος τοῦ ἐνὸς ἔτους τῆς ἐπὶ πλέον ὑποχρεωτικῆς φοιτήσεως, οὐχὶ δὲ καὶ δυσχερεῖας πολλὰς καὶ ἐμπόδια διὰ τὴν μικρὰν ἀύξησιν τῶν μαθητῶν παρεχούσης τῆς ἐλεεινότητος τῶν σχολικῶν κτιρίων, εὐκόλου δὲ ὅπως ὁποῦτε καθισταμένης τῆς διδασκαλίας πέντε τάξεων ὑφ' ἐνὸς διδασκάλου, μὴ οὔσης δὲ ἀδυνάτου διὰ ταῦτα τῆς γενικεύσεως τοῦ τοιοῦτου συστήματος, ἵνα μὴ παρουσιασθῇ τὸ σόλοικον τῆς διφυοῦς τοῦ λαοῦ Παδείας.

Τὰ δὲ Ἑλληνικὰ σχολεῖα νὰ ἀφεθῶσιν ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀμετάβλητα κατ' ἐπίφασιν, οὐδὲ τοῦ ὀνόματος παραλλαττομένου, διότι γνωστὸν ὅτι καὶ διὰ τούτου ἔχει ἐμποτισθῇ ὁ λαός, ἀδύνατον δὲ νὰ εὐρωμεν ἄλλον τίτλον τοσοῦτον εὐήχον καὶ γεμίζοντα ταῦτι. Τὸ ὄνομα ἐπιπολάζει ἢ οὐσία εἶναι τὸ πᾶν. Εἰς τὴν οὐσίαν λοιπὸν πρέπει νὰ στραφῇ ἀπάντων ἡ προσοχή. Εἶναι δ' ἡ οὐσία οἱ διδάσκαλοι καὶ τὰ διδακτέα μαθήματα.

Ἀφ' οὗ οἱ νῦν Ἑλληνοδιδάσκαλοι θεωροῦνται ἐν πολλοῖς ὑστεροῦντες, διορίσατε προσωπικὸν ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς σχολείοις δι' ἐκλογῆς μετὰ τῶν κρατίστων δημοδιδασκάλων, διατηρουμένου ὁμοῦ ἐν ἐκάστῳ καὶ ἐνὸς Ἑλληνοδιδασκάλου διὰ τὰ Γαλλικὰ καὶ εἴτι ἄλλο, εἰς ὃ θὰ ἔθεωρετο εἰδικώτερος.

Μεταρρυθμιζομένου εἴτα τοῦ προγράμματος τῆς διδακτέας ὕλης ἐπὶ τὸ πρακτικώτερον καὶ σκοπιμώτερον κατορθοῦται καὶ ἐπιτυγχάνεται τελειότερον ὃ διὰ τῆς ἰδρύσεως τῶν ἐξαταξίων ἐπιδιωκόμενος σκοπός, ἀποφεύγομεν δ' οὕτω καὶ τοὺς ἐκ ταύτης σκοπέλους καὶ τὴν ἀντίδρασιν διὰ τὴν ἀπότομον καινοτομίαν. Ἰκανὸν ἡμῖν ἔστω καὶ ἐν βῆμα πρὸς τὴν πρόοδον, ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς τοῦ ὁποίου ἀντλοῦμεν θάρρος καὶ δι' ἄλλα ἐν τῷ μέλλοντι ἐν τῇ ἐπιδιώξει τῆς εὐημερίας τῆς πατρίδος ἡμῶν ἐφικτῆς μόνον διὰ τῆς ὀρθῆς ἀγωγῆς κατὰ τὸν θεῖον Πλάτωνα δογματίζοντα. «Εὐ μὲν τραφέντων καὶ τρεφόμενων τῶν νέων πάντα ἡμῖν κατ' ὀρθὸν πλεῖ μὴ δέ, μήτ' ἄξιον εἰπεῖν οὐθ' ἡμεῖς λέγομεν».

Ἐν Γερακάρει τῇ 9 Μαΐου 1908

ΜΙΧ. ΕΜΜ. ΓΕΝΕΡΑΛΙΣ

ΠΕΡΙ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

Ἐχομεν ἀνά χεῖρας πραγματείας εἰς γλῶσσαν γερμανικὴν, περίληψιν τοῦ ἐγκυκλοπαιδικοῦ ἐγχειριδίου παιδαγωγικῆς τοῦ W. Reins (2α ἐκδ.) ἐπιγραφομένην «Σχολεῖα νεοελληνικά». Ἡ μελέτη αὕτη διαιρεῖται εἰς τὰ ἐξῆς μέρη: 1) Περὶ ἱστορικῆς ἐπισκοπήσεως μέχρι τοῦ 1883. 2) Περὶ ὀργανισμοῦ τῶν σχολείων τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου καὶ 3) Περὶ καταστάσεως τῶν ἐν Τουρκίᾳ Ἑλληνικῶν σχολείων.

Ἐν τῷ πρώτῳ μέρει τῆς μελέτης τοῦ ὁ συγγραφεὺς ἀρχεται διὰ τῆς σημειώσεως τῆς ἀγάπης τοῦ Ἑλληνοῦ πρὸς τὰ γράμματα. Ποιεῖται μνηεῖον τῆς ὑπὸ τῶν πλείστων συγγραφέων, τῶν περιηγηθέντων τὴν Ἀνατολήν, γενομένης παρατηρήσεως ὅτι ὁ Ἕλληνας τῆς παρούσης ἐποχῆς εἶνε ἰσχυρῶς ἐνσασαρκωμένος τὸν ἀρχαῖον Ἕλληνα, μεθ' ὧν τῶν ἐλαττωμάτων καὶ τῶν ἰδιοτήτων καὶ μεθ' ὧν τῆς τε ἠθικῆς καὶ πνευματικῆς του ἀτομικότητος. Εἰς τῶν χαρακτηριστῶν τούτων, τῶν περιποιούντων τιμὴν εἰς τὸν λαὸν ταῦτον, εἶνε βεβαίως ἡ ἀσβεστος διψα τοῦ μανθάνειν «ἡ ὄρεξις τοῦ εἰδέναι» ἢ οὐδέποτε ἐγκαταλείψασα τοὺς Ἕλληνας καὶ κατ' αὐτὴν μάλιστα τὴν ἐποχὴν τῆς παρακμῆς καὶ τῆς δουλείας. Ἡ εὐγενὴς αὕτη ἀνάγκη τοῦ μανθάνειν, ἥτις ὄθησε τοὺς Θαλεῖς, τοὺς Ἀνεξιμάνδρους, τοὺς Πυθαγόρας, τοὺς Ἡρωδῶτας καὶ τόσους ἄλλους πρὸς μεμακρυσμένης χώρας χάριν τῆς ἐπιστήμης, ἡ τάσις αὕτη πρὸς μόρφωσιν τελειότεραν, περὶ τῆς ὁποίας μετὰ τόσου ἐπαγωγῆς τρόπου ὁμιλεῖ ἐν τῷ Θεάγει τοῦ ὁ Πλάτων, παραμένει καθ' ἕλας τὰς ἐποχὰς ὡς ἰδιαιτέρος χαρακτήρ τῶν Ἑλλήνων.

Ὁ συγγραφεὺς ὑπενθυμίζει τοὺς χρόνους τῆς τουρκοκρατίας, καθ' οὓς οἱ μικροὶ Ἑλληνοπαῖδες, ἀρρενὲς τε καὶ θήλειαι, μὴ δυνάμενοι νὰ ἐξέρχωνται εἰς τὰς ὁδοὺς τὴν ἡμέραν ἄνευ κινδύνου, ἐστέλλοντο τὴν νύκτα εἰς τὸ πρεσβυτέριον τῆς ἐνορίας ἐνθα ὁ ἐφήμερος ἐδίδασκεν αὐτοὺς τὴν τε ἀνάγνωσιν καὶ τὴν γραφὴν· ἐποχὴ τυραννίας καὶ σκοτεινῆς δουλείας, καθ' ἣν ἡ ἐκκλησία καὶ τὸ σχολεῖον ὤφειλον διὰ νὰ ἐξασφαλίσωσι τὴν ὑπαρξίν των νὰ μένωσι κεκρυμμένα ἀπὸ τὰ ὄμματα τῶν ἀπίστων. Ἐπὶ πόσον χρόνον παρετάθη αὕτη; οὐδεὶς γινώσκει ἀκριβῶς νὰ εἴπῃ. Πάντως τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ἡ διάρκεια αὐτῆς δὲν ἦτο βραχεῖα.

Ἐφορία σχολείων ἐν Κωνσταντινουπόλει κατὰ τὸ 1593.

Ὡς πρὸς τὴν ἐποχὴν αὐτὴν γνωρίζομεν ὅτι κατὰ τὴν προκληθεῖσαν τότε ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Ἰερεμίου τοῦ δευτέρου σύνοδον, εἰς ἣν ἔλαβον μέρος οἱ Μητροπολίται καὶ οἱ Ἐπίσκοποι τῆς ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως ὡς καὶ οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν Ἑλλήνων Πατριαρχῶν Ἀντιοχείας, Ἀλεξανδρείας καὶ Ἱεροσολύμων, ἐλήφθη ἡ ἀπόφασις νὰ δοθῇ ἢ μᾶλλον δυνατὴ ἀνάπτυξις εἰς τὸν ὀργανισμὸν τῶν Ἑλληνικῶν σχολείων. Ἐκαστος ἀρχιερεὺς, φέρων τὸν τίτλον μιᾶς ἐπισκοπῆς, ἔλαβε τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ἐπεκτείνῃ τὴν παιδείαν ἐν τῇ ἐπισκοπικῇ του περιφερείᾳ καὶ νὰ ἐξασφαλίσῃ πάντα τὰ μέσα τὰ ἀναγκαῖα πρὸς διατήρησιν τῶν διδασκάλων καὶ τὴν βοήθειαν τῶν ἀπόρων μαθητῶν. Τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀποφάσεως ταύτης ἐπῆλθον θάπτον παρ' ὅτι προσεδοκᾶτο. Μικρὸν μετὰ ταῦτα πολλὰ μοναστήρια καὶ μετόχια αὐτῶν ἐστέγαζον σχολικὰ ἰδρύματα πεπρωκισμένα διὰ πόρων ἐπιτροπόντων τὴν ἐξασφάλισιν τῆ,

δωρεάν παροχής διδασκαλίας. Τοῦ εὐεργετήματος δὲ τούτου, τῆς δωρεάν παροχής διδασκαλίας ὡς καὶ κατοικίας, ἀπῆ-
 λαιον ἐπίσης καὶ οἱ ἐγχώριοι αὐτοί. Ἡ νεότης συνέρρεεν
 εἰς αὐτὰ ἀθρόα. Ὁ ἐπίσκοπος ὅστις εἶχε τὴν ἀνωτέραν διεύ-
 θυνσιν τῶν διδασκῆριων τούτων ὑπεχρεῖτο νὰ προνοῇ περὶ
 ὄλων αὐτῶν τῶν ἀναγκῶν. Ἔστιν ὅτε μάλιστα διέθετεν οὗτος
 ὑπὲρ αὐτῶν καὶ αὐτοὺς ἔτι τοὺς ἀτομικοὺς του πόρους. Ὁ
 ζῆλος ὅστις ἐνεψύχου τοὺς ἀποστόλους τούτους ἦν τοσοῦτον
 διάπυρος ὥστε τέλειον ἀπερρόφα πᾶσαν ἄλλην αὐτῶν σκέψιν.
 Φρονούντες ὅτι ὑπὲρ πᾶν ἕτερον ἔργον εὐσεβείας τούτο ἦν
 τὸ τὰ μάλα ἀρεστὸν τῷ Θεῷ ἀφωσιούγτο εἰς τὴν ἴδρυσιν
 σχολείων. Βραδύτερον ἢ εὐγενῆς αὕτη ἀμιλλα τῶν τε λαϊ-
 κῶν καὶ κλήρου ἐνεθάρρυνε τοὺς σημαίνοντας τοῦ ἔθνους,
 οἷον πρίγκιπας Φαναριώτας, ἐμπόρους πλουσίους, προεστοὺς
 καὶ ἐχορήγουν πάντες γενναίως πρὸς ἴδρυσιν καὶ διατήρησιν
 σχολείων.

Ἀνώτεροι σχολαί. Ὁ συγγραφεὺς ὑπομνήσκει
 τὰ διασημότερα τῶν ἰδρυμάτων τούτων, ὧν τινων ἢ φήμη
 ἐξικνεῖτο πολὺ μακρὰν. Τὸ λύκειον π. χ. τοῦ Βουκουρεστίου,
 ἰδρυθὲν ἀναλώμασι τοῦ Α. Ὑψηλάντου καὶ συντηρούμενον
 διὰ διαφόρων κληροδοτημάτων καὶ διὰ τῶν παρεχομένων
 ὑπὸ τῶν μονῶν πόρων. Ἡ σχολὴ τοῦ Ἁγίου Ὀρους Ἀθῶν,
 ἰδρυθεῖσα ὑπὸ τῶν καλογήρων καὶ προαχθεῖσα βραδύτερον
 εἰς ἀκαδήμειαν. Ἡ Μεγάλῃ τοῦ γένους Σχολὴ ἐν Φαναρίῳ
 ἢ τόσον εὐδοκίμως λειτουργοῦσα τὴν σήμερον. Τὸ λύκειον
 τῆς Σμύρνης, τῆς Δημητσάνης, τοῦ Ἰασίου, τῆς Ἀδριανου-
 πόλεως, τῶν Ἰωαννίνων, τῆς Χίου, τῶν Κυθωνίων, τῆς Τρα-
 पेζοῦντος, τῶν Ἱεροσολύμων κ.λ. Ἀπασα ἢ Ἀνατολή, ἢ
 Μικρὰ Ἀσία, ἢ Θράκη, ἢ Μακεδονία, ἢ Θεσσαλία, ἢ Ἡ-
 πειρος, ἢ Πελοπόννησος, αἱ Ἰόνιοι νῆσοι, αἱ ἄλλαι νῆσοι,
 Κρήτη, Κύπρος, Σάμος, ἐπὶ τέλους αἱ ἡγεμονίαι τῆς Μολ-
 δοβλαχίας, ἢ Βουλγαρία, ἅπασαι αὐταὶ αἱ ἐπαρχίαι ἐκέ-
 κτητο τὰ ἰδιαίτερα τῶν σχολείων. Ὅλοι αἱ φυλαὶ συσσωμα-
 τωμέναι περὶ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν ἐκάλλον καὶ ἐθε-
 ῶρουν ἐαυτὰς ἀδελφὰς ὑπὸ τὴν ὑψηλὴν πνευματικὴν ἐξου-
 σίαν τοῦ Πατριάρχου, ὅστις ἦν ὁ ὑπέρτατος προστάτης τῶν
 χριστιανῶν τούτων ἔναντι τῆς ὀθωμανικῆς ἰσχύος. Εἰς τὴν
 σωτήριον ταύτην ἐπιρροὴν τῆς Ἑλληνικῆς ἐκκλησίας οἱ χρι-
 στιανοὶ λαοὶ τῆς Ἀνατολῆς ὀφείλουσι τὸν ἐθνικὸν των βίον
 καὶ εἰς τὰ σχολεία τὰ ἑλληνικὰ ἐκρατύνετο διὰ τῆς ἑλλη-
 νικῆς μορφώσεως ὁ ἔρως πρὸς τὴν ἐλευθερίαν, ὁ βραδύτερον
 ὀδηγήσας αὐτοὺς βαθμηδὸν πρὸς τὴν ἐθνικὴν καὶ πολιτικὴν
 των χειραφέτησιν. Τὸ φιλελεύθερον τούτο πνεῦμα τῶν Ἑλ-
 λήνων ἐδημιούργησε τοὺς βαρβάρους τούτους λαοὺς, βεδυ-
 θισμένους τέως εἰς τὰ σκότη τῆς ἀγνοίας, λαοὺς ἐλευθέρους
 πλὴν λίαν ἐπιρρεπεῖς εἰς τὸ νὰ μνημονῶσι τῶν εἰς αὐτοὺς
 γενομένων εὐεργεσιῶν τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ὥστε σήμερον νὰ
 θεωρῶσιν αὐτὸν ἀντίπαλον ἀδιάλλακτον.

Ἑλληνικὰ σχολαί τοῦ Ἐξωτερικοῦ. Τὰ με-
 γάλα ταῦτα Ἑλληνικὰ λύκεια δὲν ἦσαν μόνον σχολεία μέ-
 σης ἐκπαιδεύσεως, ἀλλὰ τινὰ ἐξ αὐτῶν ἀπετέλουν καὶ ἀνώ-
 τερα σχολεία, εἶδος γυμνασίων καὶ σχολῶν φιλοσοφίας καὶ
 φιλολογίας. Ἐκαστος κλάδος ἀνθρωπίνης γνώσεως ἀντεπρο-
 σωπεύετο γενικῶς διὰ μιᾶς ἑδρας, ἣν κατεῖχε καθηγητῆς
 ἀνωτέρας μορφώσεως, ἐγκύψας πρὸς ὅλας τὰς ἐπιστήμας.
 Οἱ μαθηταὶ οἱ πάνταχόθεν συρρέοντες συνεσπειροῦντο περὶ
 τὸν καθηγητὴν ὅστις ἦν ἐν ταυτῷ παιδαγωγός, σύμβουλος
 καὶ φίλος καὶ οὐτινος ἢ διδασκαλία, λέγει ὁ συγγραφεὺς,
 μᾶς ἐπανάγει εἰς τοὺς κλασικοὺς χρόνους τοῦ Πλάτωνος, τοῦ
 Ἀριστοτέλους καὶ τοῦ Εὐκλείδου.

(Ἀκολουθεῖ)

ΑΠΟ ΤΟΝ ΗΜΕΡΗΣΙΟΝ ΤΥΠΟΝ

Οἱ δημοδιδάσκαλοι Κισάμου Ἄντ. Σφακιανῆς, Ἄθ. Καλογιαννίδης, Ἰω. Κοκολογιάννης, Ἰω. Γναφῆς, Ἰωσ. Φτυλιτάκης, Γ. Παπαγιαννῆς, Γ. Πετράκης, Μ. Ἀντωνο-
 μανωλάκης ἐν μελέτῃ αὐτῶν δημοσιευθεῖσα ἐν τοῖς «Ἰψ. Λευκοῖς Ὀρεσι» καταλήγουσιν εἰς τὰ ἐξῆς μέτρα πρὸς ἐξύ-
 ψωσιν τοῦ δημοδιδασκάλου :

«Καθ' ἡμᾶς ἵνα ἀνυψωθῇ ὁ διδάσκαλος εἰς τὴν ἐμπρέπου-
 σαν θέσιν πρέπει ἐν πρώτοις νὰ καταστῇ οἰκονομικῶς ἀνε-
 ξάρτητος. Ἡ Πολιτεία ὀφείλει νὰ ἀμείβῃ γενναίωτερον τὸν
 διδάσκαλον ἵνα δυνηθῇ οὗτος νὰ ἀνταποκριθῇ εἰς πάσας τὰς
 ἀνάγκας σωματικὰς καὶ πνευματικὰς αὐτοῦ τε καὶ τῆς οἰ-
 κογενείας του καὶ καταστῇ ὁ κοινωνικὸς ἥλιος ὁ φωτίζων
 τοὺς πάντας.

Ὁ διδάσκαλος ὀφείλει νὰ ἐκπληροῖ μετὰ ζήλου καὶ ἀφο-
 σιώσεως τὸ καθήκον του, νὰ μὴ παραμελῇ τὸ κύριον ἔργον
 του ἀσχολούμενος εἰς ἔργα ἀτομικὰ καὶ ἀνάρμοστα πρὸς τὸ
 διδασκαλικὸν ἔργον, νὰ εἶνε τύπος ἀρετῆς καὶ νὰ μὴ ἀναμι-
 γνύηται ἐντελῶς εἰς τὴν πολιτικὴν.

Ἡ δὲ Πολιτεία ἀνάγκη νὰ ἀσκήσῃ αὐστηρὰν ἐπίβλεψιν ἐπὶ
 τῶν λειτουργῶν τῆς Παιδείας, νὰ τιμωρῇ τοὺς ἀμελοῦντας τὸ
 καθήκον των, νὰ ἀπομακρύνῃ ἐντελῶς τῆς ὑπηρεσίας τοὺς
 ἀνηθικούς καὶ τοὺς οὐδεμίαν ἰκανότητα ἔχοντας διὰ τὸ ὑψη-
 λὸν ἔργον τοῦ διδασκάλου, θέτουσα σύναμα φραγμῶν ἵνα καὶ
 ἐν τῇ μέλλοντι μὴ διορίζωνται ἀνίκανοι. Καὶ τελευταῖον
 ὀφείλει νὰ δώσῃ πρώτη αὕτη τὸ καλὸν παράδειγμα τοῦ σε-
 βασμοῦ πρὸς τὸν διδάσκαλον, παύουσα εἰς τὸ ἐξῆς τὰς ἐν
 τῇ μέσῳ τοῦ ἔτους μεταθέσεις αὐτοῦ».

*** Ὁ Γ. Σ. Ποντικῆς φρονεῖ ὅτι τῆς τῶν δημοτικῶν
 Σχολείων δυστυχίας καὶ ἀκαρπίας αἷτια εἶνε 1) τὸ ἀπαρά-
 σκευον τῶν πλειστῶν τῶν δημοδιδασκάλων καὶ μάλιστα τῶν
 μὴ πτυχιούχων, οἵτινες δέον νὰ ἐκλείπωσιν, 2) ἡ ἀμέλεια
 περὶ τὸ καθήκον, ἢ ἐκτροπὴ τῶν πλειστῶν τοῦ ἐπαγγέλμα-
 τος καὶ ἡ ἔλλειψις ἀγάπης καὶ ἐνθουσιασμοῦ καὶ 3) ἡ ἀδια-
 φορία τῶν κοινοτήτων καὶ προτείνει νὰ ἀνατεθῇ ἡ ἐπίβλε-
 ψις εἰς τοὺς δημάρχους.

*** Ἡ Σύγκλητος τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου, λαβοῦσα
 ὑπ' ὄψιν τὰς αἰτήσεις τῶν πτυχιούχων δεσποινίδων τοῦ Πα-
 νεπιστημίου περὶ ἀνακηρύξεως αὐτῶν ὑψηγητριῶν τοῦ Ἐθνι-
 κοῦ Πανεπιστημίου, ἀνεγνώρισεν αὐταῖς ἀπλῶς τὸν τίτλον
 ἀνευ ὅμως τῆς ιδιότητος τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου.

*** Ὁ κ. Δημ. Χατζηλάζαρος προσέφερεν εἰς τὸ Πανε-
 πιστήμιον 2 χιλ. δραχμὰς, ἵνα προκηρύξῃ διαγώνισμα πρὸς
 συγγραφὴν τῆς ἱστορίας τῆς Μακεδονίας μέχρι τοῦ 1821
 καὶ 1000 δραχ. πρὸς ἐκδοσιν τῆς Μακεδονικῆς λαογραφίας.

*** Ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις διὰ νόμου ἀπὸ τοῦ παρελ-
 θόντος ἔτους ἀνέλαβε τὴν ἐκτύπωσιν καὶ πώλησιν τῶν διδα-
 κτικῶν βιβλίων τῶν σχολείων τοῦ Κράτους. Συνέστησε δὲ
 ἐπιτροπὰς κριτικὰς, εἰς ἃς ὑπέβαλον τὰ ἔργα των οἱ διάφοροι
 συγγραφεῖς πρὸς ἔγκρισιν. Ἦδη αἱ ἐπιτροπαὶ περατώσασαι
 τὴν ἐργασίαν των ὑποβάλλουσι τὰς ἐκθέσεις πρὸς τὸ Ὑπουρ-
 γεῖον τῆς Παιδείας. Ἐγνώσθησαν μέχρι τοῦδε τὰ ἐγκριθέντα
 βιβλία διὰ τὴν Μέσην Ἐκπαιδεύσιν, μεταξὺ τῶν ὁποίων κατα-
 λέγονται καὶ τὰ ἔργα τῶν συμπατριωτῶν ἡμῶν Ἐμμ. Παν-
 τελάκη Νεοελληνικὰ διὰ τὴν Α' καὶ Β' τάξιν τοῦ Γυμνασίου,
 Γερασ. Πιερρομπόνη, Γαλλικὸν Ἀναγνωσματάριον διὰ τὴν
 Β' καὶ Γ' τάξιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου καὶ Νικολ. Νυ-
 στεράκη, Θεωρητικὴ Ἀριθμητικὴ διὰ τὴν Α' τάξιν τοῦ Γυ-
 μνασίου.